

194268 - Suyu Elde Etmede Zorluk Olduğunda Teyemmüm Almak Caiz midir?

Soru

Ülkemizde sürekli sular kesiktir ancak itfaiye merkezlerinde su mevcuttur ve oradan su temin etmemiz mümkündür. Evlerden ve mescitlerden su kesildiğinde teyemmüm almak caiz midir? Şayet cevabınız evet ise, Şafii mezhebinde “İmdat Mesafesi” kadar su aranmasının delili nedir?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Birincisi:

Dört mezhebinin fıkıh alimleri, teyemmüm almanın caiz olmasının şartı olarak mutlaka suyun aranması hususunda ittifak etmişlerdir. Ancak su arama mesafesini belirleme hususunda ihtilaf etmişlerdir.

Hanefi mezhebine göre su arama mesafesi bir mil yani dört bin arşın mesafesindedir. (Yaklaşık 1600 Metre)

Maliki mezhebine göre iki mildir (Yaklaşık 3200 Metre). Şafii mezhebine göre ise dört yüz arşındır (Yaklaşık 160 Metre). Bu da “imdat çağırma” mesafesidir. Veya bir ok atımı mesafesidir. Şayet bu mesafede bulunacağını tahmin eder ve şüphe ederse bu mesafe sınırları içerisinde arar, şayet su bulmazsa teyemmüm alır. Aynı şekilde Hanefi mezhebinde de güven içerisinde suya yakın olacağını tahmin ederse su bulmak amacıyla dört yüz adım atması vaciptir.

Şafii mezhebine göre şayet etrafında su bulunmadığına dair kanaat getirirse su aramaksızın teyemmüm alabilir. Ancak altı bin adım civarında bulabileceğini biliyorsa suyu araması gerekir. Ayrıca Şafii mezhebine göre kişi; can, mal ve arkadaşlarından kopmama güvenliğini sağlamadığı

müddetçe yakın mesafe olsa bile su araması yapmaz.

Sonuç olarak Şafii mezhebine göre yolcu dört duruma göre değerlendirilir:

1-Suyun bulunmadığına dair kesin kanaat getirir, bu durumda arama yapmadan teyemmüm alır.

2-Suyun bulunacağına dair şüphe eder veya tahmin eder, bu durumda (imdat mesafesi) dört yüz arşın mesafesinde arama yapar, bulmadığı takdirde teyemmüm alır.

İmdat Mesafesi: Bir kişinin bağırarak yardım istediğinde, sesinin arkadaşları tarafından duyulabildiği menzildir.

3-Odun veya ot toplama gibi ihtiyacı için gidildiği mesafede su bulunması durumunda arkadaşlarından kopmama veya namaz vaktinin çıkmaması hususunda emin olursa altı bin arşın mesafesine kadar su aramaya çıkar, aksi takdirde su aramak vacip değildir.

4-Suyun altı bin arşın mesafesinden daha uzakta bulunması durumunda teyemmüm alır ve su araması vacip olmaz. Şayet namaz vaktinin sonunda su bulunma ihtimali varsa suyu beklemek, namazı ilk vaktinde teyemmüle kılmaktan daha faziletlidir. Ancak kişi su gelmeyeceğinden emin veya şüpheli ise namazı vaktinde teyemmüm ile kılmak daha faziletlidir.

(Ravda el Talibin 1/93, Haşiye el Becir mi 2/453-454, Esne el Metalib 1/73, el Mukaddime el Hadremiye s. 46)

Belirlenen mesafeler, fıkıh alimlerin savundukları içtihatlardır. Amaç namaz vakti çıkmadan su bulunması ihtimali olan yerlerde aranmasıdır. Aramaya yönelik delil yüce Allah'ın şu ayetinden çıkarılmıştır:

“Şayet su bulamazsanız teyemmüm alın.” (Nisa 43)

İbn Kesir r.h Şöyle dedi:

Fıkıh alimlerinin bu ayetten çıkardıkları hüküm şudur: Suyu bulamayan kişinin suyu aramadan teyemmüm alması caiz değildir. Ne zaman suyu arar ve bulamazsa o takdirde teyemmüm alması

caizdir. Suyun nasıl aranacağı hususunu alimler kitaplarda detaylıca anlatmışlardır. (Tefsir b. Kesir 2/318)

İkincisi:

Şayet su bulunmaz ve aranmasında zorluk çekilirse:

Bu zorluk ve meşakkat, tahammül edilemez nitelikte ve tekrarlanan şekilde ise bu durumda şer'i ruhsatlar uygulanır.

Ancak tahammül edilmesi kolay türden ise bu durumda su aranması vacip olup teyemmüm alınması caiz değildir.

El Hafız el Suyuti r.h Şöyle dedi:

Meşakkatler iki türdür:

1-Genellikle İbadetten Ayrılmayan Meşakkat

Örnek: Abdest ve gusüldeki soğuk su meşakkati, uzun ve çok sıcak günlerde oruç tutma meşakkati, hac ve cihad için yolculuk meşakkati, zina veya diğer suçlardan dolayı uygulanan had cezalarının acıları, katillerin öldürülmesi gibi durumlarda ibadet her zorluğa karşı eda edilir ve zorluktan dolayı düşmez.

2-Genellikle Meşakkat İçermeyen İbadetler İse Birkaç Derecededir:

A-Çok Yüksek Meşakkat İçermesi

Can güvenliği meşakkati, uzuvları veya fonksiyonlarını kaybetmek vb. durumlarda kesinlikle ibadetin hafifletilmesi ve ruhsatın uygulanması icap eder. Çünkü can güvenliği veya uzuvların sağlığı, genel din amacı açısından belirli bir ibadetin yapılmasından daha evladır.

B-Etkisi Olmayan Hafif Meşakkat İçermesi

Örneğin bir parmakta oluşabilecek herhangi bir acı, en ufak baş ağrısı, düşük bir moral bozukluğu

vb. durumların etkisi olmadığından bu durumlara itibar edilmez. Çünkü ibadetin yerine getirilmesi bu tür önemsiz durumlardan daha evladır.

C-Bu İki Durum Arasında Olan Meşakkatler

Yüksek dereceye yakın olan durumlar hafifletme ve ruhsat gerektirir. Daha aşağı derecelere yakın olan durumlarda ise (düşük dış ağrısı vb.) gerektirmez. Bu konuların hangi kategorinin altına girdiği hususunda takribi bir şekilde karar verilir.

Şeyhulislam İbn Teymiyye r.h Şöyle dedi:

Bir çiftçi şayet su aramaya koyulduğunda malı çalınacak veya ihtiyaç duyduğu işi bozulacaksa teyemmüm alır. Hatta gerekirse bir abdest ile iki namazı cem etmesi daha evladır. Su taharetiyle iki namazı cem etmek, teyemmüm ile ayrı ayrı kılınan namazlardan daha hayırlıdır. (Mecmu el Fetava 21/457)

Şeyh İbn Useymin r.h Şöyle dedi:

Abdest alacak kişinin yakın mesafelerde su araması vaciptir. Etrafından bulunması muhtemel olan su kuyusu veya akarsularını araştırır. Mesafenin belirli bir sınırı yoktur. Ancak bu durum adet ve örf'e göre değerlendirilir. Örf de zamana göre değişmektedir. Nitekim zamanımızda arabaların varlığıyla uzak yakın olur fakat eski zamanlarda bu yakınlık uzak sayılırdı. Sonuç olarak su aramanın kişiye bir meşakkat oluşturmayacak ve namazını kaçırmayacak şekilde olması gerekir.

Ancak kişinin başkasının yardımıyla veya nerede bulunduğunu sormasıyla su bulması mümkünse bunu yapması vaciptir. İster ücretli ister ücretsiz olsun başkasından talep etmesi gerekir. Şayet yakınında veya başkasının yardımıyla bulamazsa bu durumda teyemmüm alması meşrudur. (El Şerhul Mumti 1/386)

Daimî Fetva Kuruluna soruldu:

Hayvanları otlatmaya gittiğimde sadece içme ihtiyacım kadar su bulunur. Köyüm ise bir kilometreden fazla uzaklıktadır. Bu durumda teyemmüm almam caiz midir?

Cevap: Bu durumda namaz için teyemmüm alman caiz değildir. Çünkü suyun bulunduğu mesafe yakındır. Bu mesafeyi yürümenin bir meşakkati olmadığı gibi su elde edilirken namazın vakti de geçmez. (Daimî Fetva Kurulu 4/179)

Bunun üzerine;

Şayet evlerde ve mescitlerde su kesiliyor, bahsettiğiniz itfaiye merkezinden su getirmek çok meşakkatli ve yorucu oluyor veya getirilecek su miktarı yıkanma, taharet ve abdest almaya yetmiyorsa bu durumda teyemmüm almanın sakıncası yoktur. Yüce Allah şöyle demiştir: “Allah, size herhangi bir güçlük çıkarmak istemez. Fakat O, sizi tertemiz yapmak ve üzerinizdeki nimetini tamamlamak ister ki şükredesiniz.” (Maide 6) “Allah, size kolaylık diler, zorluk dilemez.” (Bakara 185)

Ancak itfaiye merkezinden su getirmek bilinen ve makul bir meşakkat oluşturuyorsa taharet için getirilmesi vacip olup teyemmüm almak caiz değildir.

En iyisini Allah bilir.